

Transpozycja przepisów dyrektywy CRD IV i rozporządzenia CRR do polskiego prawa bankowego i niektórych ustaw

Transposition of the CRD IV Directive and CRR Regulation to the Polish banking law and to some other acts

Streszczenie

Kryzys finansowy, z którym zmagala się strefa euro od 2010 roku, uwidocznił wady rozwiązań prawnych funkcjonujących w Unii Gospodarczej i Walutowej. Dotkliwość skutków tego kryzysu spowodowała dotąd niewystępującą determinację i umożliwiła podjęcie prac legislacyjnych skierowanych na zreformowanie finansów Unii Europejskiej. Projekt unii bankowej jest jednym z rozwiązań mających w przyszłości zapobiec kryzysowi finansowemu.

Głównym celem artykułu jest przedstawienie i omówienie transpozycji przepisów dyrektywy CRD IV i rozporządzenia CRR do prawa bankowego i niektórych ustaw. Zakres prawny unii bankowej jest bardzo rozległy. W przypadku Polski konieczna jest zmiana do kilku ustaw, która aktualnie jest w fazie uzgodnień. Zakres ujętej tematyki ogranicza się do szczególnie newralgicznych zmian ustawowych w Polsce.

Słowa kluczowe: unia bankowa, polskie prawo bankowe, nadzór ostrożnościowy, rozporządzenie CRR, dyrektywa CRD IV, Komisja Nadzoru Finansowego

Abstract

The financial crisis, which was struggling euro zone since 2010 highlighted the disadvantages of legislative functioning in the Economic and Monetary Union. The severity of the effects of this crisis, caused determination and made it possible to take legislative work aimed at reforming the finances of the European Union. The project of banking union is one of the solutions to prevent future financial crisis.

The main purpose of this article is to present and discuss the transposition CRD IV Directive and CRR Regulation to the Polish banking law and to some other acts. The le-

gal scope of the banking union is very extensive. In the case of Poland, it is necessary to change several acts, which are currently in the phase of arrangements. The range of recognized subject matter is limited to particularly sensitive legislative changes in Poland.

Keywords: the Banking Union, the Polish banking law, the prudential supervision, the CRR Regulation, the CRD IV Directive, Polish Financial Supervision Authority

Wprowadzenie

Projekt ustawy z 16 kwietnia 2014 r. – Prawo bankowe oraz niektórych ustaw stanowi transpozycję do polskiego systemu prawnego postanowień dyrektywy 2013/36/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi – określanej jako CRD IV¹.

Jednocześnie ww. projekt ustawy obejmuje zakresem transpozycję przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/3013 z 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych – określanego jako CRR.

Celem dyrektywy CRD IV i rozporządzenia CRR jest wprowadzenie nowej jakości bezpieczeństwa systemu finansowego w odniesieniu do całego systemu i każdego z uczestników tego rynku. Stąd nowe mechanizmy prawne usprawniające nadzór nad instytucjami kredytowymi dzięki jednolitym przepisom unijnym w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności przez banki.

Rozporządzenie CRR obowiązuje w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich, nie ma potrzeby przeprowadzania transpozycji do prawa krajowego. Jednakże zachodzi tutaj szczególna sytuacja. Przepisy tworzące rozporządzenie CRR stanowią w części przepisy dotychczas zawarte w uchylonej dyrektywie CRD i CAD² i stąd niezbędne jest dostosowanie tych przepisów krajowych do postanowień rozporządzenia CRR.

¹ Dyrektywa 2013/36/WE zmienia dyrektywę 2002/87/WE i uchyla dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz. Urz. UE L 176 z 27 czerwca 2013 r., s. 338).

² Dyrektywa 2006/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 14 czerwca 2006 r. w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych.

Analizowany projekt ustawy z 16 kwietnia 2014 r. w ramach transpozycji dyrektywy CRD IV i rozporządzenia CRR do polskiego prawa zakłada zmiany do następujących aktów prawnych:

- ustawy Prawo bankowe,
- ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym,
- ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego,
- ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym,
- ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz
- ustawy o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zakres planowanych zmian w ustawie Prawo bankowe (art. 1 projektu ustawy)

W art. 1 projektu ustawy o zmianie ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 1376 z późn. zm.³) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 ust. 1: dostosowuje się słowniczek pojęć ujętych w art. 3 dyrektywy CRD IV. W większości przypadków zmiany polegają na wprowadzeniu odesłań do przepisów rozporządzenia CRR, tożsamych z poszczególnymi przepisami dyrektywy;
- 2) w art. 9 po ust. 2 dodaje się ust. 2a, co stanowi implementację art. 71 ust. 3 dyrektywy CRD IV;
- 3) art. 9a otrzymuje nowe brzmienie i stanowi implementację art. 88 ust. 1, art. 75 ust. 1 i 3 oraz art. 92 ust. 1 dyrektywy CRD IV (poszerzone, nowe kompetencje Zarządu i Rady Nadzorczej);
- 4) w art. 9d po ust. 2 dodaje się ust. 2a–2e, co stanowi implementację art. 76 ust. 3 i art. 95 dyrektywy;
- 5) uchyla się art. 9f i 9g;
- 6) w art. 10a ust. 4 pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 i 6, co stanowi rozszerzenie zakresu przekazywanych informacji oraz kręgu uprawnionych podmiotów do odbioru informacji zawierających dane chro-

³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1385 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 777, 1036, 1289 i 1567.

- nione przepisami o tajemnicy zawodowej. Chodzi głównie o Radę do spraw Ryzyka Systemowego, która dzięki dostępowi będzie mogła realizować zadania ustawowe z zakresu nadzoru makroostrożnościowego;
- 7) po art. 10a dodaje się art. 10b, co stanowi implementację art. 68 dyrektywy CRD IV;
 - 8) w art. 11 ust. 2 dokonuje się ujednoczenia terminologii stosowanej w prawie krajowym. Konieczne było zastąpienie sformułowania „wymóg kapitałowy” sformułowaniem „wymóg w zakresie funduszy własnych”;
 - 9) art. 22a otrzymuje nowe brzmienie, co stanowi implementację art. 13 ust. 1, art. 88 ust. 1 oraz art. 91 ust. 3–6 dyrektywy CRD IV;
 - 10) w art. 22b ust. 1 ustanawia się obowiązek uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) na powołanie prezesa zarządu oraz tego członka zarządu, który będzie nadzorował zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności banku. Ponadto w ust. 3 po pkt 3a dodaje się pkt 3b poszerzający katalog okoliczności, w związku z którymi KNF odmówi powołania prezesa zarządu lub członka zarządu w pionie ryzyka;
 - 11) po art. 22c dodaje się art. 22d–22h, które stanowią odpowiednio wdrożenie:
 - art. 88 ust. 2 dyrektywy CRD IV,
 - art. 91 ust. 10 dyrektywy CRD IV,
 - art. 91 ust. 11 dyrektywy CRD IV,
 - art. 67 ust. 2 lit. d w związku z art. 67 ust. 1 lit. p dyrektywy CRD IV;
 - 12) w art. 25 po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b, implementując art. 26 ust. 1 dyrektywy CRD IV;
 - 13) w art. 25h ust. 1 pkt 4 otrzymuje nowe brzmienie w celu dostosowania siatki pojęciowej. Co do zasady konieczne jest używanie pojęcia „wymogi w zakresie funduszy własnych”, a nie „wymogi kapitałowe”;
 - 14) w art. 25l ust. 6 otrzymuje nowe brzmienie i jednocześnie dodaje się ust. 7–10. Ponadto nowe brzmienie otrzymuje w art. 25n ust. 5. W art. 25p dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2. Nowe brzmienie otrzymuje również art. 25r. Zmiany w tym zakresie stanowią implementację art. 66 ust. 2, art. 67 ust. 1 i art. 68 dyrektywy CRD IV. Przewiduje się wprowadzenie sankcji administracyjnych za zbycie lub nabycie akcji z naruszeniem art. 25l ust. 1. Komisja Nadzoru Finansowego będzie uprawniona do nałożenia sankcji finansowej do kwoty 5 mln euro;

- 15) w art. 30 ust. 1 pkt 2 i ust. 1b otrzymuje nowe brzmienie, co stanowi wdrożenie art. 13 ust. 1 akapit drugi w związku z art. 91 ust. 1 dyrektywy CRD IV;
- 16) w art. 31 ust. 1 pkt 3 lit. a i ust. 3 pkt 4 otrzymuje nowe brzmienie, co wynika z powiązania ze zmianami omówionymi powyżej w pkt 9, 10 i 19 – dodatkowe wymogi, jakie powinien spełniać wniosek kierowany do KNF o wydanie zezwolenia na utworzenie banku;
- 17) w art. 32 ust. 1 otrzymuje nowe brzmienie, przez co dokonuje implementacji art. 12 ust. 1 i 2 dyrektywy CRD IV;
- 18) w art. 40 ust. 1 i ust. 6 otrzymuje nowe brzmienie, co stanowi implementację art. 47 ust. 2 dyrektywy CRD IV. Zakres zmian dotyczy postępowania przy tworzeniu oddziału banku zagranicznego w kraju. Komisja Nadzoru Finansowego będzie przekazywać informację o udzieleniu zezwolenia na rozpoczęcie działalności przez oddział banku zagranicznego, Komisji Europejskiej oraz Europejskiemu Komitetowi Bankowemu, powołanemu decyzją Komisji Europejskiej 2004/10/WE z dnia 5 listopada 2003 r. ustanawiającą Europejski Komitet Bankowy (Dz. Urz. UE L 3 z 7 stycznia 2004 r., s. 36);
- 19) w art. 42 ust. 1 i ust. 7 otrzymuje nowe brzmienie;
- 20) w art. 48h ust. 1 pkt 5 otrzymuje nowe brzmienie, co stanowi implementację art. 34 ust. 1 lit. d i e dyrektywy CRD IV;
- 21) art. 71 otrzymuje nowe brzmienie. Dostosowanie polega na usunięciu limitów koncentracji wierzytelności banku, które w aktualnym stanie prawnym są zawarte w rozporządzeniu CRR. Wobec tego zasadne było ich usunięcie i wprowadzenie odesłań do tożsamyh przepisów w rozporządzeniu CRR;
- 22) w art. 79a ust. 4 otrzymuje nowe brzmienie, co stanowi dostosowanie art. 79a ust. 4 do zmienianych przepisów art. 71 i 127 ustawy Prawo bankowe;
- 23) w art. 92b ust. 3 otrzymuje nowe brzmienie, stanowiąc delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, do określenia w drodze rozporządzenia sposobu prowadzenia rejestru, o którym mowa w art. 92b ust. 1, mając na względzie konieczność zapewnienia KNF dostępu do danych niezbędnych do prawidłowego sprawowania nadzoru oraz zapewnienia przejrzystości działania i stabilności rynku bankowego;
- 24) w art. 105 wprowadza się następujące zmiany:

- a) w ust. 1:
- pkt 1b lit. c otrzymuje nowe brzmienie,
 - pkt 1c otrzymuje nowe brzmienie,
 - w pkt 2 w lit. v średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. w;
- b) ust. 4 pkt 1 otrzymuje nowe brzmienie;
Zmiany dotyczą dostosowania siatki pojęciowej w zakresie metod stosowanych przez banki do obliczania wymogów kapitałowych w zakresie funduszy własnych.
- 25) art. 105a ust. 4 otrzymuje nowe brzmienie. Zmiany dotyczą dostosowania siatki pojęciowej, podobnie jak w punkcie poprzednim;
- 26) w art. 111 po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b, co stanowi implementację przepisu art. 89 ust. 1 i 4 dyrektywy CRD IV;
- 27) w art. 111a zachodzą następujące zmiany legislacyjne:
- a) ust. 1 pkt 1 otrzymuje nowe brzmienie,
 - b) uchyla się ust. 4,
 - c) dodaje się ust. 5 i 6 w nowym brzmieniu;
Zmiany przewidziane w lit. a dokonują wdrożenia art. 90 CRD IV, a poprzez zmiany w ramach lit. b i c przewidziano implementację art. 96 CRD IV.
- 28) art. 126 otrzymuje nowe brzmienie, przez co dokonuje transpozycji art. 3 pkt 47 dyrektywy CRD IV. Rozporządzenie CRR określa precyzyjnie fundusze własne instytucji kredytowych, wobec czego właściwe jest odesłanie do art. 4 ust. 1 pkt 118 rozporządzenia CRR;
- 29) art. 127 otrzymuje nowe brzmienie w analogicznym uzasadnieniu jak poprzedni punkt;
- 30) art. 128 ust. 1 otrzymuje nowe brzmienie. Ponadto po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b oraz ust. 2 wprowadza się nowe brzmienie, co stanowi implementację art. 73 dyrektywy CRD IV. Ponadto w postanowieniach art. 128 zostały zawarte następujące zmiany legislacyjne:
- art. 128 ust. 3 otrzymuje nowe brzmienie, dostosowujące do pojęcia „wymogi w zakresie funduszy własnych”,
 - w art. 128 po ust. 3 dodaje się ust. 3a–3g w brzmieniu, które stanowi implementację art. 78 dyrektywy CRD IV,
 - uchyla się ust. 4 i 5 w art. 128,

- art. 128 ust. 6 otrzymuje nowe brzmienie, stanowiąc delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, do określenia w drodze rozporządzenia, określającego m.in. szczegółowe warunki funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w banku, szczegółowe warunki szacowania kapitału wewnętrznego oraz szczegółowy zakres polityki wynagrodzeń w bankach,
 - w art. 128 po ust. 6 dodaje się ust. 6a, na podstawie którego udziela się ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych delegacji ustawowej do wydania rozporządzeń umożliwiających skorzystanie z tzw. opcji narodowych,
 - w art. 128 uchyla się ust. 8–10, co wynika z pozostałych zmian w ramach art. 128 i dostosowania prawa krajowego;
- 31) w art. 128d nowe brzmienie otrzymują ust. 1, 6, 7 i 10. Zmiany wynikają z konieczności wprowadzenia nowych nazw stosowanych na podstawie prawa bankowego. Pojęcie „unijny podmiot dominujący w holdingu finansowym” zostaje zastąpione pojęciem „unijna dominująca finansowa spółka holdingowa”;
- 32) art. 130 ust. 2 pkt 2 otrzymuje nowe brzmienie w związku z modyfikacją art. 127, przez odesłanie do rozporządzenia CRR w zakresie, w jakim reguluje fundusz ryzyka bankowego;
- 33) art. 133 ust. 1 pkt 2 otrzymuje nowe brzmienie, przez co wdraża art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy CRD IV. Ponadto w art. 133 ust. 2 pkt 5 wprowadza się limity koncentracji ekspozycji (wierzycelności) banku określone w art. 387–403 rozporządzenia CRR;
- 34) po art. 133 dodaje się art. 133a–133e w brzmieniu:
- art. 133a ust. 1–7 – dokonuje transpozycji art. 97 i 98 dyrektywy CRD IV,
 - art. 133a ust. 8 – dokonuje implementacji art. 107 ust. 1 lit. a dyrektywy CRD IV,
 - art. 133b – wdraża art. 100 dyrektywy CRD IV,
 - art. 133c – dokonuje implementacji art. 99 dyrektywy CRD IV,
 - art. 133d – dokonuje transpozycji art. 101 ust. 1 dyrektywy CRD IV,
 - art. 133e – ustanawia delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw instytucji finansowych do wydania rozporządzenia określającego tryb i formę przeprowadzania przez KNF badania i oceny nadzorczej;

- 35) w art. 136 wprowadza się nowe brzmienie ust. 1 i jednocześnie dodaje się ust. 1a, przez co dokonuje się wdrożenia art. 63 ust. 2 zdanie drugie dyrektywy CRD IV;
- 36) art. 137 otrzymuje nowe brzmienie i ustanawia się delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw instytucji finansowych do wydania rozporządzeń obejmujących zakres Uchwały KNF nr 389/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. i Uchwały KNF nr 359/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r. Wymienione uchwały KNF w konsekwencji zostaną zastąpione rozporządzeniami Ministra Finansów;
- 37) art. 138 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 pkt 3a otrzymują nowe brzmienie, przez co dokonuje się dostosowania pojęciowego i wdrożenia art. 66 ust. 2 lit. e dyrektywy CRD IV;
- 38) art. 138a ust. 1 pkt 2 i ust. 2 otrzymuje nowe brzmienie w celu implementacji art. 104 ust. 1 lit. a w związku z ust. 2 lit. a dyrektywy CRD IV oraz dostosowania pojęciowego w zakresie funduszy własnych banku;
- 39) art. 140c ust. 1 otrzymuje nowe brzmienie, co stanowi implementację art. 20 ust. 5 dyrektywy CRD IV;
- 40) w art. 141f nowe brzmienie uzyskują ust. 5–7, 9 i 11, przez co dokonuje się wdrożenia art. 111–114 dyrektywy CRD IV;
- 41) art. 141i ust. 4 otrzymuje nowe brzmienie, co wynika z modyfikacji art. 71 ustawy Prawo bankowe;
- 42) uchyla się przepis art. 141j, który stanowił upoważnienie dla KNF do wydania uchwały nr 76/2010r. Zmianę uzasadnia fakt, iż przepisy dotyczące obliczania funduszy własnych, wymogów w zakresie funduszy własnych, współczynnik adekwatności kapitałowej i limity koncentracji zaangażowań są zawarte w rozporządzeniu CRR;
- 43) art. 141l ust. 3 otrzymuje nowe brzmienie, ustanawiając delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, który określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia wykazu holdingów, tryb składania i aktualizacji zgłoszeń holdingów oraz wzór zgłoszenia holdingu, mając na względzie zapewnienie KNF dostępu do danych niezbędnych do prawidłowego sprawowania nadzoru, a także zapewnienie przejrzystości działania i stabilności rynku bankowego;

- 44) art. 171 ust. 1 otrzymuje nowe brzmienie i dokonuje wdrożenia art. 66 ust. 2 lit. d w związku z art. 66 ust. 1 lit. a i b dyrektywy CRD IV. Z uwagi na prewencję ogólną płynącą z tej zmiany poniżej zostaje przytoczony w całości przepis art. 171 ust. 1:
- „1. Kto bez zezwolenia prowadzi działalność polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób, podlega grzywnie do 21 320 000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 3”;**
- 45) po art. 172 dodaje się art. 172a stanowiący wdrożenie do prawa krajowego tzw. opcji narodowych, o których mowa w art. 77, art. 93 ust. 2, art. 465 ust. 2 oraz art. 486 ust. 6 rozporządzenia CRR.

Zakres planowanych zmian do ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (art. 3 projektu ustawy)

W art. 3 projektu ustawy o zmianie ustawy z 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 711 z późn. zm.⁴) wprowadza się następujące zmiany:

- W art. 13 ust. 1a wprowadza się nowe brzmienie. W dotychczasowym art. 14 po ust. 2 dodaje się ust. 2a. Ponadto w art. 14a dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 oraz w art. 25 po ust. 3 dodaje się nowy ust. 3a.

Konieczne jest branie pod uwagę, że Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) cechuje się odmiennością uwarunkowań w zakresie bezpieczeństwa i stabilności funkcjonowania jako bank (państwowy). W tym kontekście konieczne jest wprowadzenie odrębnych uregulowań w zakresie uczestnictwa BGK w systemie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG) (trzeci filar unii bankowej). Aktualnie BGK nie prowadzi rachunków depozytowych oraz rachunków osób fizycznych, a ochronę przed niedostępnością środków gwarantuje przepis art. 3

⁴ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 144, poz. 1176, z 2010 r. Nr 140, poz. 943 i Nr 257, poz. 1724, z 2011 r. Nr 134, poz. 781, z 2012 r. poz. 596 i 855 oraz z 2013 r. poz. 613 i 1012.

ust. 3 ustawy o BGK. Minister finansów zapewnia BGK fundusze własne na poziomie gwarantującym realizację zadań BGK oraz środki na utrzymanie norm płynności płatniczej.

W tej sytuacji właściwe było wdrożenie częściowej (50%) opłaty rocznej pobieranej od BGK na rzecz BFG oraz całkowita rezygnacja z uiszczania opłaty ostrożnościowej.

Zakres planowanych zmian do ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego (art. 4 projektu ustawy)

W art. 4 projektu ustawy o zmianie ustawy z 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. Nr 65, poz. 594 z późn. zm.⁵) wprowadza się następujące zmiany:

- W art. 3 nowe brzmienie otrzymuje ust. 1, po ust. 3 dodaje się ust. 3a oraz dodaje się ust. 5–9. Ponadto nowe brzmienie otrzymuje art. 4, art. 5b ust. 1. Po art. 5c dodaje się art. 5d.

Należy podkreślić szczególny status prawny Banku Gospodarstwa Krajowego wynikający z ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego i w konsekwencji też ze szczególnych zapisów w Traktacie Akcesyjnym (Załącznik nr II, tytuł 3 Swobodny przepływ usług, pkt 5), gwarantujących stałe wyłączenie spod niektórych regulacji bankowych obowiązujących w UE.

Warto przytoczyć art. 3 ust. 3 ustawy o BGK, który stanowi że minister właściwy do spraw finansów publicznych zapewnia BGK fundusze własne na poziomie gwarantującym realizację zadań BGK oraz środki na utrzymanie norm płynności płatniczej. Przedmiotowe zobowiązanie ministra finansów rozciąga się na całą działalność BGK. Realizacja tego zadania może polegać na udzieleniu gwarancji Skarbu Państwa, dokapitalizowania obligacjami SP lub udzieleniu pożyczki ze środków budżetowych. Jednocześnie warto dodać, iż BGK nie posiada zdolności upadłościowej. W przypadku likwidacji BGK (zgodnie z art. 3 ust. 4) jego zobowiązania przejmuje Skarb Państwa.

⁵ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 217, poz. 2124, z 2004 r. Nr 91, poz. 870, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2009 r. Nr 65, poz. 545 i Nr 195, poz. 1503, z 2011 r. Nr 28, poz. 143 oraz z 2012 r. poz. 951.

Zakres planowanych zmian do ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (art. 5 projektu ustawy)

W art. 5 projektu ustawy o zmianie ustawy z 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. Nr 183, poz. 1537 z późn. zm.⁶) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 po pkt 5 dodaje się pkt 5a i w art. 5 po pkt 15 dodaje się przecinek i pkt 16–18. Obie zmiany legislacyjne wprowadzają definicję rozporządzenia 575/2013 przez odesłanie do rozporządzenia CRR oraz poszerzają katalog podmiotów nadzorowanych przez KNF;
- 2) po art. 7 dodaje się art. 7a, który wprowadza instytucję rekomendacji dobrych praktyk prowadzenia działalności maklerskiej oraz ostrożnego i stabilnego zarządzania domami maklerskimi, wydawanych w formie uchwały KNF;
- 3) w art. 20 ust. 1 pkt 1 dokonuje się implementacji art. 53 ust. 2 dyrektywy CRD IV;
- 4) po art. 21 dodaje się art. 21a w celu implementacji art. 50 ust. 1–3 dyrektywy CRD IV;
- 5) w art. 25 dodaje się ust. 2b–2d, przez co dokonuje się wdrożenia art. 67 i 68 dyrektywy CRD IV;
- 6) art. 26 ust. 1 stanowi implementację art. 65 ust. 3 lit. b i c dyrektywy CRD IV. Natomiast w art. 26 po ust. 3a dodanie ust. 3b ma dokonać transpozycji art. 122 ust. 2 dyrektywy;
- 7) w art. 37a ust. 1 i 2 wprowadza się nowe brzmienie w celu dostosowania do zmiany w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi, w kwestii przeprowadzenia badania i oceny nadzorczej.

Zakres planowanych zmian do ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (art. 6 projektu ustawy)

W art. 6 projektu ustawy o zmianie ustawy z 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1149 z późn. zm.⁷) wprowadza się następujące zmiany:

⁶ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 50, poz. 331, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 i Nr 165, poz. 1316, z 2011 r. Nr 234, poz. 1391 oraz z 2012 r. poz. 1385.

⁷ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 855 i 1385 oraz z 2013 r. poz. 70, 1012 i 1036.

- 1) art. 1 ust. 2 pkt 1 otrzymuje nowe brzmienie i stanowi ramy prawne nadzoru bankowego i nadzoru nad rynkiem kapitałowym;
- 2) w art. 4 po ust. 2 dodaje się ust. 2a, przez co dokonuje się wdrożenia art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy CRD IV. Komisja Nadzoru Finansowego zostaje uznana za tzw. właściwy organ wykonujący funkcje i obowiązki określone w dyrektywie CRD IV i rozporządzeniu CRR;
- 3) po art. 6a dodaje się art. 6b.

Zakres planowanych zmian do ustawy o finansach publicznych (art. 7 projektu ustawy)

W art. 7 projektu ustawy o zmianie ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, 938 i 1646) wprowadza się następujące zmiany:

- Przepisy art. 5 ust. 2 pkt 1 i art. 111 pkt 3 otrzymują nowe brzmienie.

Zakres zmian do ustawy o świadczeniu usług na terytorium RP (art. 8 projektu ustawy)

W art. 8 projektu ustawy o zmianie ustawy z 4 marca 2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 47, poz. 278 z późn. zm.⁸) w art. 3 ust. 3 pkt 2 dokonuje się zastąpienia nieaktualnego odesłania do załącznika I w uchylonej dyrektywie 2006/48/WE, poprzez wskazanie tożsamerzego załącznika w dyrektywie CRD IV.

Podsumowanie

Globalny kryzys finansowy spowodował, że Bazylejski Komitet Nadzorców Bankowych (BCBS) przeprowadził diagnozę przyczyn kryzysu. W grudniu 2009 roku BCBS opublikował wyniki dokonanych konsultacji i jednocześnie zaproponował istotne zmiany w Umowie Kapitałowej (tzw. Bazylea III). Równolegle Komisja Europejska prowadząc własne działania, dążyła do jeszcze szerszej reformy finansów UE poprzez przygotowanie trzech filarów unii bankowej.

⁸Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 227, poz. 1367 i Nr 228, poz. 1368.

Ważną funkcję pełniły prace nad projektem dyrektywy w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami i firmami inwestycyjnymi, która po uchwaleniu 26 czerwca 2013 r. otrzymała nr 2013/36/WE i została określona jako „dyrektywa CRD IV”. Jednocześnie trwały prace nad projektem rozporządzenia w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, które po uchwaleniu 26 czerwca 2013 r. uzyskało nr 575/2013 i jest określane jako „rozporządzenie CRR”.

Zasadnicze kierunki zmian prawnych przyjętych w dyrektywie CRD IV dotyczyły zmiany lub dodania regulacji w zakresie: ryzyka płynności, procykliczności, dźwigni finansowej, definicji kapitałów oraz ryzyka kredytowego kontrahenta. Włączone zostały również przepisy związane z ładem korporacyjnym, sankcjami oraz zarządzaniem kryzysowym (mechanizmy prawne zapobiegające sytuacjom kryzysowym w bankach).

Rozporządzenie CRR obejmuje swoim zakresem instytucje kredytowe i firmy inwestycyjne. W szczególności reguluje przepisy dotyczące funduszy własnych instytucji kredytowych (identyfikowanie, obliczanie itd.), ryzyka kredytowego, ryzyka operacyjnego, sekurytyzacji, dużych ekspozycji, płynności, dźwigni finansowej.

Głównym celem dyrektywy CRD IV i rozporządzenia CRR jest zarówno stworzenie jednolitych ram prawno-finansowych służących wzmocnieniu bezpieczeństwa systemu finansowego w UE, jak i wzmocnienie bezpieczeństwa finansowego poszczególnych uczestników systemu. Sposobem uzyskania celu jest usprawnienie nadzoru nad instytucjami kredytowymi oraz wprowadzenie zintegrowanych ram finansowych w UE (szczególnie w strefie euro, gdzie przepisy unii bankowej mają najszersze zastosowanie).

Rozporządzenie CRR obowiązuje w całości i jest bezpośrednio stosowane w całej UE. Co do zasady nie ma potrzeby dokonywania transpozycji do prawa krajowego. Jednakże z uwagi na fakt, że do wspomnianego rozporządzenia zostały przeniesione przepisy uchylonej dyrektywy CRD i CAD (które są zastosowane w przepisach krajowych), konieczne jest dostosowanie aktualnego stanu prawnego z prawem polskim.

W celu transpozycji dyrektywy CRD IV do polskiego prawa został przygotowany projekt ustawy z 16 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy Prawo ban-

kowe oraz niektórych ustaw, omówiony i przedstawiony szczegółowo w powyższym artykule z wyłączeniem zmian do ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

W całym procesie transpozycji dyrektywy CRD IV i rozporządzenia CRR najbardziej newralgiczną sprawą było prawidłowe wskazanie organu właściwego, uprawnionego do wydawania odpowiednich aktów normatywnych w zakresie przedmiotowych zmian. Analiza art. 4 ust. 1 pkt 40 rozporządzenia wskazuje, że właściwym organem w Polsce jest KNF. Jednakże zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji RP na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Aktualnie KNF, która powstała kilka lat po uchwaleniu Konstytucji RP z 1997 roku, nie jest organem wskazanym w Konstytucji RP. Wobec zamkniętego katalogu źródeł prawa (powszechnie obowiązującego) i w związku z art. 92 ust. 2 Konstytucji RP (zakaz przekazania kompetencji, o których mowa w art. 92 ust. 1), konieczne było wypracowanie indywidualnego rozwiązania w Polsce. Z uwagi na zakres implementowanej regulacji należało wskazać ministra finansów.

We wszystkich przypadkach, gdzie dopuszczalne było powierzenie kompetencji o charakterze niewładczym, uprawnienie to przypisano KNF. Natomiast omawiany projekt zmiany ustawy do ustawy Prawo bankowe oraz niektórych ustaw wyposaża ministra finansów w uprawnienia fakultatywnego wydawania sześciu rozporządzeń na podstawie ustawy Prawo bankowe i siedmiu rozporządzeń na podstawie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

Bibliografia

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (Dz. Urz. UE L 302 z 17 listopada 2009 r., s. 32).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 (Dz. Urz. UE L 174 z 1 lipca 2011 r., s. 1).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nad-

zoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (Dz. Urz. UE L 176 z 27 czerwca 2013 r., s. 338).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2013 (Dz. Urz. UE L 176 z 27 czerwca 2013 r., s. 1).

Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 711 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 1376 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 48, poz. 284 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. Nr 65, poz. 594 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 157).

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. Nr 183, poz. 1537 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r. poz. 94).

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1382).

Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1149 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, 938 i 1646).

Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 47, poz. 278 z późn. zm.).

